

ХІАНЗАРА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ГІУЛАКХАШИ
СОВЕТСКИ СОЮЗА АРАХЪАРА ПОЛИТИКЕИ

23 октябр, Влалалкхийн
а Штата Кудайна блок
ма оттайнгхьа, а Совет
правительств, оборона гл
ика де дезарш дарца цхь
заявлени йир США правит
ства, машара кхелашта хьал
ра шийна бонкха бехткон
гIавазш хилари по цIерпа н
таме доаца ловзар деш хил
хьабда дIа а хойташ. Вай
цхьа дIаавлар США прези
(Дахадодар 2-ча сарго тI

Кубе чу а глортаргыяц, из шоа
союзникша а дайтаргдац аь
на хьалхарге а вайна теша
деннабаларен нагахь санна
Вашаг! кхийттача Штаташа
шоай политикана ларде из лий
ца хьинадаларен Кубе вай раке
гаш отгае езарг хьина ца хи
лар.

ай ракетага, ала герт чхаббоиш хуа
нах. Из, бакъдар аьлча, кхеуе
гамда йоцацаш уйла я. Цу йол
лакка Куге сэнна оттааргьяля
вай ракетаге, хыштдоьлча мото
пиге длакхачыртыдолаш гавн
якыншта а ныз болаш а йол
конникташта кктера ракетан
ешналла бэрраме йолан долч
вай вай территорепа хлама то

Сюда оборона гүлажа страте
гически доархам боацам йолга
Вай Кубе оттаяк ракетал
США-на талотам бар духа
ца оттаяк, духхал Кубинск
Республикана оборона яр духх
оттаякяр. Куба санна болча сел
лара зламгача мехна, могар
дац, ховш мадарна, США сан

на болча боккхача мехка духъ
ла тIом булургбола низаш вIа
шагIтоха.

«Хетамах цхьаккха хIам
чухъа доацачо» мара яхаргда
американски континента
США-на е Латински Америк
мехкашка чугIортара йола план
дарм хиларха Куба езаенна

Советски Союз. Нагахъ сани
США-на духъла тѳом болба
вай безам хиннабаларе, вай ра
за хургдацар кѳовса, тѳом бол
бе мара ца безам кичъ а я
лабъта ракеташ влашар[ъхъ]
вай болх болабайтаргбар царг
Цхъабакъда, вай из дабда
хлана аьлча из тайпа гулан
вайна дагадацар.

Цу тайпшара, Кубах Влашар
кийттане Штаргта, тинне

Тіом бара йола база еш латта
яхаш ду к'мамаьлаш шоаши
хуаьдага лаьда деш да. І
к'мамаьлаша лерхлар да Куба
на дуьхаларча агрессе план
к'байлаьлаша г'ертилга. Вай т
шаме да машаре дахара лени
ски принципаша, хлаьта пачч
халкхенашта юк'ера к'воьса
дола дешаш машара наьк'ва
переговорий наьк'ваца к'вста
дешаш да лерхІ вай.

РА СОБЫТЕШ

лаьттанцарча эскарашка, Советски Эскарера мукъа да билийташ соцабир стратегическiе лаьрхiлача ракетни эскадрон.

рашара, фецара, тѣма духу
ларча оборона эскарашнара,
кѣл гѣлла лѣлача флѣтара
явкѣха баына тѣмахой. В
шавсин пактацара мѣхкй г
зацара нѣшз а цу тайпна
бокѣонца тѣма кыйчад даь
дар.

Цу хѣлашна, нагахѣ саь
до е вокс оагѣло сатѣха хинни
децаре, дѣлабоагѣш лѣ
тѣом юхатохара де мел де
даь хиннадецаре, кхы меттат
тадулурдоца зулашам а д
энкхгардл дуне.

Хѣлз, Карибсин форда ра
не хуынкан событена гѣтѣ
бат хуынкам лѣбѣхына

двовтоа чен Телхвархъа ахъа
бай кычача хана Даккхвархъа
Совета депутатшкъа дааьлархъа
зам ба са, гъаттам боагъа дъа
ала боаба Советски прав
тельствъа дъар фул.

23 октябрь, Ватангъуи хъа
ча Шгаташа Къубаня блок
ма оттайнгъхъа а Совет
правительство, оборона гъу
къа де дезарш дарча хъа
заявляени йир США правит
ства, машара кхелатша хъа
р шийна бонкъа бехиткон
гъацанш хилари кон церна н
татме доана ловзар деш хил
хъаьда дъа а хойтам. Бай н
чхъа дааьлар США прези

(Дахъодар 2-ча сарго тиз)

НОВКЪОСТА Н. С. ХРУЩЕВА ДОКЛАД

(Диахододар. Долалур
1-ча оаго тла.)

тага, маъриша форда тла аме-
рикански кемаша леладеча пи-
ратски гулакхаша вай машар
хург ца хилар ца цу гулакха
де доаглар дергхилар а.

Цхьан ханна Советски прави-
тельство деррига халкхаш тла-
хьийнар агрессорашта никъ бе-
кара. Цу ханна дикка оарцагъ-
ляр из Влашгикхиттача
Къамий Организацие. Кубински
кризис дйакххара хьакхьалар
Советски правительство машара
инициатива Инзаа хьаллавар
социалистически мехкаша а.
Кхьача мехкий дукхадолча хал-
кхаша — ООИ членаша а. Доу
тоадара чоагъла кхьакхьийнар
ООИ генеральни секретаря
У Тана.

Цхьабакъда, атмосфера дла-
хо а кхоакхаш яр Америка.
Влашгикхиттача Штатий пра-
вительство, Дергаушаш латта
событеш Кубайна тлататар
дергдолча тайпара тлехьара
тлатеттар США милитаристски
низааш. Из тлататар ухк гар-
герча шин-кхь дийнахьа хурд-
долаш да айна, 27 октябрь
Кубинна хоам кхьачар вайга
Кубински новкосташкара а.
Кхьача моттигашкара а. Геттар
йонкха сагого тлакхьа хилар
бол хила хоам лаьрхилар вай
хьакхьа телеграммаш. Корта
болаш а яр из сагого.

Синха гулакхаш чакхдаха
дешар дар Кубай ца латтарча
а машар лоттабара а. США пре-
зидентага послани хьийнар,
шинна а оагонна мегаргилаш
иола решени цуна дла а йов-
знийташ. Цу хана тлехьа дапар
дов доладенна хинна тлехьа
деша. Из послани дйакхьитта-
ча хана вай лерхилар президента
ше яйтча посланеца сагого
гойташ а тлатата гулакхаш дла-
дохаргдолла наькхаш лаха бе-
зам болаш а хилар. Вай алар,
нагахьа санна Кубе чуглортар-
гъи айна США-с дош а лойа.
Хьакхьа иштта Кубайна дукхала
шинца барта иола вокх пача-
хьалхений агресси цар юха а
сецуйойа, тлакхьа Советски Со-
юз кийча хурья США-с «лат-
та»

Лакхьа дийчаох гуш а
метта да доладенна Кубайна
гонахьарча хьала цхьайола иго-
гаш.

Цкъа-дале, властхьаьлар
денгара денга Кубай Республи-
ке чуглорта мегаш хинна, хьа-
лта, долче, тлом хила мегаш хин-
на а кхерам дйакхьа. Дйакхьа
властхьаьлар, деррига дунен
тла тла термодерни тлом хилар
кхерам тлатуваш хинна
кризис.

Шоулагъа-дале, Америка Вла-
шгикхиттача Штаташ дерри-
га дуненна хьалхашна наха
гуча шоашта декхар тланид
Кубай Республикана тлататар
ца де из дергдолаш шойа со-
юзникаш соцабе а.

Кхьагъа-дале, Куба бахьан
долаш дунен термодерни тлом
болабе дага хиннача, эггара
хьаьрагъла болча империали-
сташта из де маганзар. Совет-
ски Союз, машарен социалист-
маи низаша дйакхьар тлехьа
гадаохаш барашта машар дла-
тлазнийта иш иолаш шоаш хил-
лар.

Малагъа оагъу яьлар кот,
хьана яькхьар совле? Укхьа
ала иш и котало хьакхьало
яькхьар, совле халкхий маша-
рей кхерамзени гулакхаш яь-
кхьар. Хьетамиа хилар оагонаш,
цар кхетадар, нагахьа санна
кхераме деглаушаш иола со-
бытеш дйакхьар новкостал дер-
гдол гулакхаш кхоачаш ца дь-
чул тлехьагъла, кхьагъла дунен
тлом глатта мегаш хилар. Влаши
дукхале ца яр а компромисс
хилара бахьан долаш кхераме-
ра кхьахьа дйакхьа, гула-
кхаш лер тла даха иш хилийта
бола барт властхьаьлар.

Шинна а оагонно яьлар дур-
хьале. Вай баллистически раке-
таш а цлара, «ИЛ-28» яха са-
молеташ цлара разва а хилар.
Цо американишта тоамбар ду.
Цхьабакъда, тоамбар хинад
Кубайна а, Советски Союз а:
Кубайна американиш тлататар
хурдогаш дйакхьа тлататар
тлехьа-форда блокада дйакхьа-
кхьай. Карински форда райо-
нгулакхаш меттаотадеш латт-
халкхьа Куба иолаш а, чоагъ-
луш а, ший революционни пра-
вительство, кхерам фуб ца ховш
волча ший баьча Фидель Ка-
стро кугалгаша деглаушаш а я.

Цхьабараша иоах, Влашгик-
хиттача Штаташ вайга
хьаболча хьамашта на ялийта.
Нагахьа санна ишта бустам
боакхаш хилар, цу наха ала
дешар, Влашгикхиттача Штаташ
а хилар цу тайпара каяла
еаш. Пачахьалхенашта юкье-
ра кьовсаме дешаш тлом бо-
ацаш, машара наькхьа кьеста-
даш — из да машара дахара
политика кхоачаш хилар а.

Нагахьа санна цу тайпара
ларда тла воай гулакхаш ле-
ладе айна вай барт ба хинна-
баларе, нагахьа санна Кубайна-
ра США гулакхаш ООИ Уста-
ва ларда тла латта хиннадала-
ре, тлакхьа воай ракеташ Кубе
дла а йихьа, цига дла ца отта-

ра» герз яхаш дар Кубера ара-
дакхьа.
Жоп дйакхьа хана США пре-
зидента ший оагълорхьара заяв-
лени йир, нагахьа санна Со-
ветски правительство из герз
Кубера дйакхьа разва яле,
американиш правительство дла-
йоакхьаргъа карантин, вешта
аьлча, блокада, хьакхьа Влашгик-
хитта Штаташ шоаш а иштта
малхбузен полшарера кхьодо-
ла мехкаш а Кубе чуглортар-
доацаш дош а лургда, айна.
Президента бокъонца хоадам-
боллаш аьлар, — из деррига
дуненна ховш а да, — США-с
Кубайна тлататар а дергда из
дергдолаш иштта ший союзи-
никаш а сувцаберга.

Хьакхьа Кубе вай дахьийта
герз а ма дахьийтадарий цуна
тлататар ца хилийтар дукхал
Цудухьа Советски правительство
баькдир Кубера баллистичес-
ки ракеташ аряха ше разва
хилар.

Лоацна аьлча, иштта хилар
хьакхьала котало иолаш, маша-
ра гулакхаш толам боллаш
иола, шинна оагонна мегаш ио-
ла решени. Кубински дош ма-
шара переговорий наькхьа тла
даьлар, хьакхьа Америка Вла-
шгикхиттача Штатий хьакхьа-
кхьа аьлча, из, инаралий карара
дипломатий кара дйакхьа.
29 октябрь Нью-Йорке У Тан
юкье а волаш дйалоаьлар
СССР, США, Кубай викалшта
юкьега переговораш. Кубай
правительствоа дагавалар ду-
хьа Гане вахар СССР Министр
Совета председатели хьалха-
ра заместитель новкостал Ми-
ноян.

Цу ханна шоаш тланица де-
кхараш кхоачаше дйалоаьлар
шакхьа оагъу. Советски Союз
Кубера аряхьар США-с тлататар
герз яха ерига ракеташ.
Иштта аряхьар ракетин уста-
новкаш хьахьаш хинна совет-
ски персонал а. Влашгикхит-
тача Штаташ торо елар Кубе
хинна ерига баллистически ра-
кеташ бокъонца цигара дйакхьа
хилараш теша, хьакхьа из бакъ-
даьч США официалий наха
яьча заявлениша а.
Цуна цхьана, Карински
форда тлара кризис синхьа дла-

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

якхьар дукхьа вай разва хилар
буш ца ялаьхьа Кубера «ИЛ-
28» яха советски самолеташ
аряхьа, бомбардировщикаш
лоархаш хилар, цу кьаьнае
а. 7-гя денаьр тлакхьаьхьа
уж самолеташ Кубера аряхьай.
Уж Кубе яхьийтар алхьа зени-
т средьтай новкосталча фор-
да йистерча обороне даьла ло-
царгдолаш, глетта лела ший тай-
парча артиллерия метта пайда
эцигъла лархьла.

Ший оагонгьаьра, США
правительство 21 ноябрь дла-
ькхьар Кубайна оттай хинна
тлехьа-форда блокада, хьакхьа
тий тема кемаш цу райо-
нера дла а дигар. Американиш
мондване Флорида райо-
нера дйакхьар Кубайна атака яра
дига тлагулда хинна эскарши
авиация, демобилизаци яьй тла-
хьийча хиннача резервисташта
а. Цу тайпара Гуантанамо яха-
ца базера арадаьхьа кризис ио-
ла хана цига совнагъла длатиди-
га хинна эскарш. Цу цхьан
ханна президента цыкхьа а
бакдир Кубе чуглортаргъа
айна США-с денна дош.

Пун лоархаш а баь, вай а цу
тайпара социалр Кубайна го-
нахьара кризис инкьаьларца
дуваденна оттаде дйиза тлехьа
гулакхаш. Кубински Республи-
ка ший оагълорхьара йолаьлар
ший даьхе лорлар дукхьа тла-
хьийча хиннача наха демобили-
заци е, хьакхьа уш машаре кьа-
хьа, шойа дезал болча юха
цлербезаш а ба.

Хьанз Карински форда райо-
не этта кхерамра кризис дла-
якхьара аьттув болга гулакхаш
властхьаьлар. Хьанз пере-
говораш чакхьаьхьа, Советски
Союз правительствошн США
правительствошн юкье послан-
еш дла-юха аьхьийтар бахьан
долаш хинна барт дйазбанза,
Влашгикхиттача Къамий Ор-
ганизацие авторитетаци из барт
чоагълаьхьа баргъа.

Советски правительство тий-
ша я Карински форда райо-
не этта кризис цлербез дйакхьа
мело «ла машара хьаьхьа ца
хилараш, хьакхьа Америка Вла-
шгикхиттача Штатий пра-
вительство из кхетадеш хилараш
теша а да вай.

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

тлатоташ латтача хьало вайгара
дйакхьа дола гулакхаш чакъ
ца даьхьа дйакхьа вай.
Массене а кьаьгъа кхетадеш
хила деза, хало тлакхьаьхьа
хана вай мехко революционни
Куба цлакхьа а тесса ютарг ца
хилар. Советски Союз кхоа-
чашдерга революционни Куба-
йна новкостал дергда айна
ше денна дош. Новкостал до-
ацаш юсаргъл революционни
Куба.

Деглаьлараш латтача Совет-
ски Союз, социалистически
мехкий низа хам ца бича барг-
бац империалисташ вай хана-
хьа. Нагахьа санна моастагъо
тлом болоьойа, цуна хьама юха
тоха торо луш континенталца
юкьега низ бола ракеташ а вай
ешаьча боареме.

Советски Союз дукхьа яха
«Поларис» яха ракеташ тланица
хи кил тлола лела лоднаши
кхьийола, цар маяхьара, «сюр-
призаци» ш шойа яхаш докхал
деш болча милитаристаша дага
кхьаба дезар, вай а коастах даь
ца хилар.

Сен дукхьа дувц аз континен-
ташта юкьега ракеташин хи кил
тлола лела атомни лоднаши
кхьийола. Дукхьа безаме йоа-
чача хьамаша дер? Дувц, цхьа-
бац США-и царца союз юкье-
га мехкий дйектеша еча бекх-
токхеме йоацаша заявлениша из
ца дйицаша вай ца дутандь.

Кубайна гонахьара событеш
сикхьенна, феца лотаненна
хьама хьадж ийкхьаца хана,
Малхбузехьа «Кезина» бацар
кьовсам тла дола дешаш, тлом
ца хилийтар дукхьа, кхетамца
кьовсадергдолла гулакхаш лаха
деза яхаш хинна дйектеша.
Хьакхьа хьанз, олаш мадарра,
кхерам дйакхьаьлар тлехьагъла
цу нахьа хьабараш дувца бо-
лобенаб, кьовсам тла дола де-
шаш цхьан оагонна на ялийта
цоташ кьестаде деза яхаш.
Из кхетамца йоацаш а кхераме
а политика я.

Вай тамаш яц, «чоагъла по-
литика» кхьаькарий власт-
хьаьлаьхьа йола хьа илчи
хьалха олача кертерчун мет-
та латтараш Аденуэри царна
тара бараш хилараш.

Дукхьа шераш да тлехьа
даргдолла донаш глеттаду беха
гулакхаш малхбузенгермански
реваништаш лелад а кризис
йолаьнаца моттиге йоага мате-
риал а ийча кхьаца глетташ мас-
саза а сикхьене хула а. Тлехьа
ала лотабар дукхьа цлербез
даьтта дотта сикхьа ба уш. Нийс-
хал йоанкхьагъла да Аденуэри
дага доаллар, цудухьа дунен
халкхьашта юкьега событеш
цхьан малане лорхьа цо: Совет-
ски Союзан социалистически
лагера мехкаштен дукхьа ца
лаьттача дергда айна, бахьан
а дйакхьа, бундесвера мамогъа
дукхьагъла герз йалашдегъла, фу-
нагъла даь а Советски Союз
Влашгикхиттача Штаташ вла-
шгикхьаьлар.

Цхьабакъда, мелла аьлча а,
господинага «шйиьлаца тлехьа»
кандидерга ала доу догъла Кубе-
ра вайга ракеташ аряхьийта.
Йол яхаш йола Малхбузен
«Чоагъла» хьаьхьагъла дйакхьа
из хинна хилар. Аз дош лу хьо-
на, господин кандидат, тхьой
шовьткъа ракеташ Кубе оттае
айна решени тлаьчаца хана, на-

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

кхьахьа хилараш дйакхьа

НОВКЪОСТА Н. С. ХРУЩЕВА ДОКЛАД

(Истедоалар. Долаур 1-чен, 2-чен, 3-чен оаглог тла.)

цун доазув? Темо дн масса доал тла-та дукхаг нах боарбга. Из бузарбоацш ба. Духхал хаькьало мара сордогдц по юуишца ций. Паччаьхалкен делеташ из хаькьал долаш хила а беа.

Цудуха вай хаькьал долаш лерх! сый оаглогнахара тлом соца а бу аз 1-ча декабре денз аскар тлехашка а доанк аьнна дикхайнадш Китайски Халкьа правительста баькьа хаькьалера гла. Вай из дарах чоагла гдадха а да, китайски новкьостий уж гулаакхаш даькьала а дувц.

Ала тарлургда мишта лерх! оаш из хаькьале баькьа гла. Дуккна нах а боабачул тлехаг дуккна ций а юдаийтачул тлехаг из баькьа хила дуккна гурдацар-теш оаглогнаш валаа а тлеха гулаакхаш даьд-паре. Хурдгар, ишта кинадла-паре дикхай дар. Из вай дуккна а яьхад, хланз а ях. Нагахьа санна цу хана собитеш юхатоха влштлехьдаьнадеце хланз дикхай да тлом соцабе конахалч гучаданкар. Паччаьхалкен делетий хила доагла хаькьал делетий из!

Баькьа ишта аргдола нах а хила мег: гой Китайски Халкьа Республико хланз ший аскар тлехашка доанк из конфликт хьаьиннава хана че латтача лине тла, кхачалча длаьхал-хашка а ца долаш, ший хан-наьха йинадладе дикхай д-царий? Ишта йола уйла жекте-шй я, цар дувц нах из гула-лакх новкьа хилараш а из ба-кьаьха даькьа герташ хилар-ах а.

Цьабаькьа, новкьостий, Китайски Халкьа Республико тлайида решени кьыча тайпара хьаьа герт нах а ма бий. Цар йоах: тлехашка валар де-ций из? Ухк тайпара хаттар а ду: китайски новкьостий оаглог-нахара юхавалар деций из? Баькьа, уж тайпа хаттараш дергда хлама хьовзаде герт-а

раша цу е вокх оаглог уйла хьоеа даьаьха, Инденеи Китай-неи юкье цатоам оттабе даьа-хьа, цунца кулгаш доахде лерхаш.

Вай теш Китаи Индеи кул-галхой хаькьал долаш хи-лараш, дог доах цу тайпарчи провакешта уж караглог ца хиларга а конфликт цар хьа-кьалца кьоастаерхиларга а.

Цьабараша хланзехьа а йоах Китай тлом соцабир-кх, гучох, американскии оаглогна-скии империалистий оаглогна-хара Инде герзаца новкьостал кхача доладелча. Тлакьа йоах цу нах Китайски Халкьа Рес-публико кхетадир нагахьа сан-на тлеха конфликт длахо а де-глайоаг кьы а дукхаг нах боабелга дладехаш бола бон-кьа тлом хинна из длаоттаргхи-лар.

Баькьа, гучох Китайски до-тагаша эттача хьала лотар-хям бир, цо цлаькьа а дувц уж хаькьал долаш хилараша влши доттаггал долча, лоа-лаха дадача халкьашта юкье тлом эттача цунах империали-стш массаза а пайда эца герт-аш хилар кхетадарахи. США-ни Англия совлен дукха герз даьд тлом хьаьна моттиг этта-ча цар гад а баха лу из шойа кьаьма суверенитет кара йилла а из длаца раьза долча, из длайидача цунца шоаш та-хьаргбеча шоа юкье шойа кор-та боллила а шоаш карадол-хилга а ца кхетадеш долча кьы-ча мехкашта.

Валар даьхача фабрика-таш ухк тайпара лерх! инди-скии халкьей китайски халкьей ций йо а ухаш конфликт эт-тача шийна хлама якьха мег-гаргьц вай довр цьаькьа хлама а ца хилча, цул совга лчуха лчуха а баргхилча. Цул совга из акци империали-стш акьх цьаькьаьнеца а пайдане я, цо Индера демокра-тически гулаакхаш деглаахар юхадетл, мехка чухь реакци-онни низий позицеш чоаггьара эца хьалаш хьа а хулийт.

IV.

ВАЙ ЛОАЛАХОЩА МАШАРИ ДОТТАГАЛИ ДОЛАШ ДАХАР

Новкьостий депутаташ Лоа-ца шоана длаьхата беама ба са-лоаахачара паччаьхалкенаш-цаьа Советски Союза гулаакхаш-дегга мишта ух. Социалистиче-ски лагера мехкашаша дотта-гал, влштлехь дола дукьа гл-вакх хьаькьаьх а цьа дийдац. Дувца ца дещох ховц да, лоа-лахарча кьыча паччаьхалке-нашца дикга гулаакхаш леладе ловш Советски Союз хилар.

Дик лел Финляндяцара вай гулаакхаш, Чоагла хам бу вай Финлянде правительста ший лоамерча машар беаца полити-ка а из политик чакхьоахача юкье Финляндски Республика президента вай доттаглог г-на Урхо Кекконена лоацаца до-кхача даькьа а. Вай дог тийша да Финляндяцара Советски Союза политический, экономиче-ский, торгов, культурни бувза-маш шийна а мехка халкьий ду-хьа длахо а деглаухарги чоагг-лурги хилараш.

Советски правительста чоаг-гла хам бу премьер-министр М. Дауд керте латтача афгански правительста доттаглог поли-тика. Вай мехкашта юкьера ди-кача лоааьхой гулаакхаш кьы а дукьагла чоагглем йаламате пайданера кьамьл хилар вай ухк шера Афганистана пачча-хьац Мухаммад Захир Шаха-ца.

Тоалуш латташ хилар хьаг-тай бегалдаьнац Иранцацара гулаакхаш. Советски Союзан Иран юкьера боарамера гула-лакхаш деглаахар новкьале еш хиннава хламаех дукнах да-раш ухк тлехьарча хана длаь-ха влштлехьдаьнац вай. Чоаг-гла хам бу вай Ирана територе-та цьаькьа тайпа ракетни ба-за йилла кьыча мехкий цьаьна-ва а паччаьхалкенна бокьо ца яла а Иранх Советски Союза ду-хьаларча агрессе средство хур-гола гулаакхаш де мукьа ца бада а аьнна Ирански правительста тлайидача декхара. Баькьа, хланз а еррига новкьарленаш длаьхалч вай мехкаш гарга-доааьдгьолча навь тлара, цьабаькьа, вай дог доах дикга дладоаьд гулаакхаш дегла-ухаргхиларга.

Вай беама ба турецки халкьа-ца доттаггал долаш даьх а йаьр-жача фордо вай кьоастаьд лоттадгьолдоацш, влштлехь-зара мел эшар де а. Из пайдана хурдгар Советски Союза санна, Туччена а. Тучекии правитель-ства заявлени юж гулаакхаш тоаде ший беама хилараш. Вай догдоах уж заявлениш нийсаца навьашца чоаггьергиларга а СССР-ни Турчени юкьера гула-лакхаш доттаггалца хургиларга а. Цунна йола лаод йолаш а я, хьаьта из хьаьлхалча а В. И. Ленинеи Кемаль Ататюркени ела а яр.

Во дац вай Японяцара торго-ви гулаакхаш, цьаьбаькьа, кьоа-стаданза латт овлангара дош-машара договор дла. Долача хламаех гуч да, Японски прави-тельство из дош кьоастаьра йизза ший мукьах ца хилар. Хланз а тлехьа ма латтий цига американски аскарш, хьаьта японски халкь ший мукьх бизза ший лолам тла бонкар дукьа

кьовсам лоттабеш да.

Цу тайпара вай лоааьхо я Норвеги а. Цунцара доазув эла-мита да вай, хьаьта а вайна лова-ра, вай мехкашта юкьера гула-лакхаш доаан лоацилга хьеьжа доааш, дик хилар. Ала доа-гаш да, советско-норвежски гулаакхаш тоаьдгьолча нийт Норвегера ца лелаьтайта НАТО-на кулгаладара шойа хур-мо-гар деш хилар.

Новкьостий депутаташ Ма-ддара дувца беама ба са вай мехкаш Югославе Федеративни Халкьа Республиканеи юкьер-ча гулаакхаш хьаькьаьра дош. Шоана хов, вай мехкашкарча халкьий доттаггал гаьнна дла-йаьча хана цу кьоаргга овлаш доаьхаш хилар.

Шоллагла дунен тлом латт-а-ча хана юкьерча моастаглог дукьала лоттабаьча кьовсаме цьаца влштлехьтар вай ший мехка халкьий влштлехь до-ла доттаггал. Югославе халкьа-ш новкьост Тито керте лат-тача шойа Коммунистический парте кулгалца фашистский зах-ватчикнаш дукьал латтатча тлеха тлех майоала гулаакхаш хьаьхенкар, цар докьа даьла ладьцар гилтеровски Германи йо-аьча гулаакша юкье.

Хьаштдоацш, шоллагла дун-ен тлом йистебаьна дукьа халаьхьа телхар Советски Сою-зан Югославенеи юкьер дотта-ггал гулаакхаш. Уж гула-лакхаш талхара баьханац доувар-диз аз. Ховш маддара, югослав-скии новкьосташа цун беррига бекх Сталина хилар лоарх! Ста-лина ший хана долача хлама-на бекхе югославаш бора. Вай кьаьстац вай уйла я цу хьа-кьеьха. Вай цьа дийца а дий-цац, цлаькьа а ях советско-югославски гулаакхаш талхара бек-хак кертерга даькьа, шено йоа-цпаш Югославена бонкьа а цьаькьа баьхаш доацш а бокхам баь-ча Сталина кьохц. Цьабаькьа, цьаьчаца дагара хурдацар вай, нагахьа санна цу хана вай мех-каштен вай партеуш юкье латтатча гулаакхашта хьаьлар бекхотхакме югославскии нов-кьостий а хилар дла ца аьлча.

Ишта латтар гулаакх хьаь-лаха, Цьабаькьа, вай, коммуни-сташ да, хьаьлхаша хьеьма а вай халкьий кьоане гуч хила а деа вай. Хланз Югославяцара вай гула-лакхаш дик да. Вай мехка са-лоаш а ухк чу болаш а ба вай бийха Советски Союзе баькьа новкьост Тито а цунцара цун новкьостий Ранкович, Весели-нов, кьыьбола паччаьхалкен де-леташ а, Доттаггий санна тла-ийлар вай уж, хьаьта юкьера гулаакхаш дикга кхетадара дукьа хила хламаш дь дола пайданера дукьа кьамьалаш хиннаш вай царца хланзле а. Вайна гу, югославскии новкьос-таш, вай а санна, барт влшт-а-ла ца кхетийташ дола хламаш длаьа, вай мехкацара гула-лакхаш тоаде герташ хилар. Ала дещав ва со, дунен халкьашта юкьерча дукьаца проблемаша, паччаьхалкенашта юкьерчен экономический гулаакхий де-шашта хьаьтарга кьетам болаш, хьаьтарга уйлаш йолаш вай: лар цьаькьа а баькьа хьаьхо-лар югославскии кулгалхой вай кьоаргга дог тийша да. Со-ветски Союзан Югославенеи

Ший баьхаш доацш мича дар Инде ухк тлехьарча хана коммунистичеи кьыьбола про-грессивни делеташ лувцаш хилар. Хьаьта кьоана, нагахьа-санна тлом длахо боде, тлеха дукьал дош мел аьнначох ком-мунист лоархларга. Тлакьа, цу категорена юкье глорб-пацифисташ а. Гой из да шоа-на реакционни низаш эггара а хьаьрагла бола милитарист-шии реакционериш шойа хьашт-дар де: болабалаьр.

Гучох, цун а теркам бир китайски новкьосташа шоаш тлом соцаберен аскар тлехьаш-на даькьарен дош кьоастадеца хана.

Шено яц Китайски Халкьа Республика правительста гула-лакхий машар беаца халкьаьа бе боаггаш бола мах бергхила-рах. Бонкьалдар аьлча: сенду-хьа бергба тлом? Китайски цла-кьх а ларххидий Инденеи чу-лаьш а аьлдигтене хилараш тарра харццо вай. Баькьа, вай ишта гаргайтац воашта Инди Китайца тлом хьоеа гийгьтай яьа уйла а. Дукьал дувцуха вай дег чур кьоабал бу Халкьа Китай баькьа гла, вай лархх-а-на а ларххц цох из тлехьашка ялар. А, Китайски Халкьа Рес-публика правительствас хьаь-лхий этта хьал нийса кхета-деш хилар гучаданкар, хьаьна тлом-лов длаьхача соца-баран хьал влштлехьдаькьаран низ тла а бахиттар.

Хиндийи китайдийи доазон-ца юьла топан сацаро бакьду, кьовсаме этта дешаш тлехаша а доацш машара средствашца гертча истолга тла переговори-ше кьоастаде ийш хилар шийна а оаглогно кхетадир. Из нийса а дла Эггара чоалхана йола пере-говораь а тлелат толашлагла ма-ий.

Вайна чоаггга лов сийлаьх-йонкьаьча паччаьхалкенаша Халкьа Китаиси Инденеи шойа шира традиционни доттаггал дйиза юхаметтаоттадари чоагг-дари.

юкьера бувзамаш длахо дегла-хьувлар вай шийна а мехка хьаьташта дик хинна ца леш, машар, демократи, социализм, коммунизм баьхаш долаш кьов-сам лоттабеш дола деррига ний-ца чоагггара хьаьташта а дик-ка хурхилараш.

Югославе коммунистий Сою-зацара гулаакхаш деглаьхувлар-ча хьаькьаьра дешах йола вай позицех аьлча, из еррига а КПСС XX-гичеи XXII-гичеи сьездаша бегалдаьнац навьаьча хьаьгоагаш я. Из нийт тла-берзаь ба КПСС-ан ерригача векарашка йолча партеуш юкьера цьаьгоаг чоаггьара, им-периализмача дукьаларча фрон-та деррига низаш кхоттадара.

Хьаьлхалча югославаш вайна сердар, хьаьта сарда хьаьташ а яр а битатар. Хланз вай а югославскии коммунисташ а вай гула-лакхаш тоаьдара навьаьча дола. КПСС-ан Югославе коммуни-стий Союзан юкьера гулаакхаш хинна еррига хьаьгги халаьшии цьаьгьа длаьхал ала йиш йолаш дац. Векарашка йолча партеи совещане яьча заявлени тла бегалдаьнац тай-пара, юкье йонкьа юьк хила а хинна, хланз йола а юс КПСС-а программа тла бегалдаьнац дук-кьаца идеологический дешашта. Цьабаькьа, вай оаглогьаьра вай йишца да барт влштлехь ца кхетийташ дола хламаш длаь-хара мел эшар де.

Из вай тийша хинна ца леш, Югославе коммунистий Союза, цун кулгалхой позицех тийша а да. Вай дог тийша да, идеологи-ческий дешашта Югославе ком-мунистий Союза ерригача ве-карашка йолча партеушара цьаьгоаг марксизма-ленинизма принципни ларда тх юхаметта-оттадари чоаггьараш вай шийна а парте, берригача дунен халкьа-шта юкьерча коммунистиче-скии болама хьаьташта гойле йолаш хурхилараш.

Вай, коммунисташ, декхарий-ла да исторический процесс ми-шта лел, тайп-тайпарча мехкаш а социализм баьхаш долаш лотта-бу кьовсам практике дегга ми-шца ух яьча деща лоархлам бе.

Хланз Европан Азен дукьа мех-каш социализма навьаь тла даьнац. Тлакьа, ший-тегга кхе-тадеш да, цу мехкашара хлара коммунистический парти ший мехка бокьонца долаш долча исторический, географический, кьы-ча хьаьлхаша хьеьжа марксизм-ленинизма принципш творчески чакьаьха герташ хилар, хьаьта цу ларда тла кулгалду цо халкьа социализм коммунизми хьаьлхача. Кхетадеш да, керда общество хьаьлар дукьа лотта-беша кьовсаме из яле а кьы яле а йолча коммунистический е-болхлой партена хьаьлхаша увт-ла деррига дешаш кхетадара уй-ла бокьонца цьаьтарра нийсьяла йиш ца хилар. Хьаьта дола со-циализм хьаьлараш дешаш тайп-тайпарча ца кхетадеш, уж даьла а кьы даьла а дола дешаш тайп-тайпарча навьаьча чакьаьха ца герташ дурсагдц. Ишта долаш а да из практике, хьаьта, гучох, длахо ишта хур а да, кьыьдола халкьаш социализма навьаь тла даьнаца хана.

Цудуха нийса хурдацар моллагла цьаь трафратер а от-тая, вокх социалистический мех-

кашцара гулаакхашта цунна тлара ца долаш латтатча, гл-лат хурдгар цу трафратеца тар-луш мел боацараш длаьхад-гаш а ларххл бекхе бар. Тлакьа, ишта хилча вай болама му-гларашта юкьера коммунистиче-скии парти цьаьгьа длаькьа герт-а деа хьаьта? Цу тайпаьча мех-ка халкьа социализм хьаьлхеш хилара факт харцте мегаргий? Е, цу тайпара халкь долаш хи-лара факт ше бларгагурьйоацш бларгаш длаьдеша, цунна ду-хьала кьовсам лоттабеш беа-хьогг вай? Ишта хилар капита-листический дунен оакхрий за-конаш хьаьндар а коммунистиче-скии партеуш социалистиче-скии мехкаштен юкьерча гула-лакхашта уж юкьекхьаьр а хурд-гар.

Хьаьта бокьонца из тайпа оакхрий мораль лелае йоаь вайга албанскии сектантшени раскольнишени Югославяцара гулаакхашта. Югославскии ком-мунисташ цар галаташ баьхаш долаш бокьонца баа кийча ба-уж, хланз шоаш, цар бекхе бе-рел дукьа а гаьнагга марксиз-ма-ленинизма юстаьра бувла-шеьха а. Вайна, коммуниста-та, геттара хийра я цу тайпара мораль. Вай кьовсам лоттаб-еу дерригача латтатч ларча халкьий бокьонца дола воашот от-таргдола адамий дикга йола кьоане баьхаш долаш, комму-низм баьхаш долаш. Кьоаргга дог тийша да вай, коммунизм йизза котьяьначул тлехьагга тлаьгоагга хана, В. И. Ленини хьийхача тайпара, хланз халкьаш кьоастаьд лоттабеш до-ла паччаьхалкений доазонаш валаьла хурт ца хилараш, кьа-машта юкьера йовкьаш цьаь-енна длаьргхилараш, векарш-сана, цьаь дещал а хинна халкьаш влштлехьтаргхилараш.

Бокьонца длаьхача ларххл-а-ца цу гулаакхаша долаш, вай де-кхарийла да барт влштлехь ца кхетийташ дола хламаш, нагахьа-санна тайп-тайпарча мехкий коммунисташта юкье нийслуш уж даьла, длаьхара мел эшар де. Вай декхар да глалат дал-ий-тача е дунен халкьашта юкьер-ча революционни болхлой бола-ма, марксизма-ленинизма навь-кьа тлара яьнава партена, ве-карашка йолча ерригача партеи дещал юкьера шийна йоаггаш йола моттиг хьалац цунга йиш хьургилараш, ший глалаташ цо кхетадара а уж тоаьдара а но-кьостал дар.

Ала деа, чурча а араьхьарча а политик югославскии комму-нисташа, цар лидераша ухк тлехьарча хана чакьаьхача гулаакхаша, юкьзара даьхад вайна глалатен Югославе соци-ализм хьаьлар гулаакша зенен хийта геттара дукьа хламаш. Из хьаьгучаьнац Югославе коммунистий Союза дукьаьча решенеьча, новкьостий Тито, Ранковича, ишта кьыча югославскии делетий кьаьмьалашца. Цьабаькьа, цьаьдолаца дешах царнен вайнен хетараш хланз-ар-чоа цьаьтарра дацар аьнна-м вайнен царнен юкьера гула-лакхаш цу юхедисча барт доа-цш ца гулаакхашта тлара леладе дещал хилац, берригача дунен коммунистический боламча гар-ча бахариш цьаь барт болаш хиларен оаглогнаьча эза Югос-лаве коммунисташа даьраш бартга ца гучи лел дещал хилац. Тлакьа-м из влштлехьтаргаш хьаь леста политик а йоацш, влштлехьтаргаша леста поли-тика хуртгар. Кьы а нонагга нийса доацш хурдгар хланз а барт доаца дешаш паччаьхал-шт чукьухаш хилча. Нийса кьыча бекса, экономический бувзамаш, вай мехкашта юкьера пачча-халкьенни общественни гула-лакхаш чоагггларен деглаьдола-дари кийле хьаь идеологический дешай позицеш а гаргаьола-рара.

Социалистический мехкий Югославяцара гулаакхаш тоа ца длайтараш шойа хур деш ба албанскии сектантшени догмати-чаш. Цар шойа гур кьаьста-чюагга аьльи хланз, новкьос-тий Тито, Ранкович, Весели-нов, югославскии кьыьбола деле-таш СССР-е баьхача хана. Албанскии раскольнишашта гуч-аьхьа новкьа да югославскии новкьостий векарш санна вай тлаьцар.

СЮ-цара цьаьдолаца барт доацш идеологический гула-лакхашта а бизза барт хинна бал-лаца йолча хана паччаьхал-кен навьаьча а экономика даь-кьа а Югославяца дикга гула-лакхаш оттадир нийса дац, аьхаш, хьаьлхадох вайна. Шоаьх марксизм-ленинизм лерхлал бола нах ба из дувцараш! Из-м дукьаьла йовдала ма дий. Кьы-меттел империалисташ а ма гертш тлаьгортамаш деч ком-мунистический, болхлойи, кьа-мн куртамукьалени болама ду-хьаьлар кьовсаме толар дукьа-шоашта юкьера влштлехьлараш длаьха, кьаьдье. Хланз уж чу-инна чоаггглем а шердеш а ба «юкьарча рынок» мехкаш вл-штлехьтаргаша, цунна чукьаьча-паччаьхалкенашта юкье влшт-лехьлараш йолашеьха а. Хьаьта вайна, вай лагера юкье болаш ба вай низаш влштлехь-лаца беама бола нах. Из вай, марксизм-ленинскии политик аьц.

Югослави социалистический мохк баь аьхаш дувц цьаьба-ра. Ухказа хатта доагга, мала-гга мохк ба из хьаьта? Марк-сизма-ленинизма хьеьхам тлара, мехка общественни деглааьхара

объективни анализ тлара, цун социально-политический строй оаьмал мишай хьеьжа хила деа-цун хаттара лу жоь. Ухказа хила йиш иш субъективизм. Баькьа-раш теркал а ца деш. Будде-санна, цьаьболча нахага мала-гга мохк социалистический ба, малагга бац кьоастаде йиш я аьнна хета йиш яц. Из кьоастам бара ховш хила эза марксис-ско-ленинскии теори, долаш дол-чун кьоаргга анализ а еза.

Ховш да Югославе дукьаьча хана деьз помещикаш? Капи-талисташ боацлгаш, кьаьста-ч кьаьстаьча навьа капитал, кьаьст-кьаьстаьча навьа пред-приятеш е помещикш! Дола-хьара латтатш, кьаьст-кьаьста-на навьа доаьхалара банаш йоаггаш. Вайна ишта, бларга-гу югославскии коммунисташен цар кулгалхошен шойа низ эко-номикна деглаьоаьларга, соци-ализмо цьаь бокьонаш чоаггг-лара тлауьхиташ хилар. Цуду-хьа, нагахьа санна объективни законаш тлара, марксизма-лени-низма хьеьхам тлара оаьмал хил-ча харцде йиш йолаш дац Юго-славни социалистический мохк хилар. Вай из теркал а деш ле-лоа воай политик, цунах со-циалистический мохк а лоархл-аш, цу тлара леладу Югославяцара гулаакхаш. Вай мехкашта юкье-ра гулаакхаш кьы длахо а де-гладоладе кийле йолаш я хланз.

Дерригача халкьий доттагг-лен политикана тешаме а йо-лаш, Советски Союз дола хла-ма деш а дегрдолаш а а машари социальни прогрессеи бокьонце кьовсам лоттабеша низий барг-цьаьгоаг чоаггггара. Нагахьа-санна цу вай политикана цьаь-бола нах дукьала гертпе, цу хьаьхонь уж нах коммунистиче-ский болама муьглараш чоаггг-далар, вай деррига низаш хо-даьлар бокьонца хьаштдолаш боацлгаш.

Ухк тлехьарча хана цьаькьа-ца доазув доацш чоаггггача аьлаьлаца КПСС-х, берригача дунен коммунистический боламч гертш ба албанскии кьаьбег-ма парте кулгалхой. Вай парте XX сьезда ленинскии навьаьх мет-кьаьленаш дувца а гертшаш, албанскии кулгалхой юха а хьаьлхей герт Сталина: кулг-личность. Кулг личность йолча хана коммунистический боламе хинна унахцелена доаца. хьал-т юхатоьдара тлехьа ба уж.

Вай парте хоаьмболаш а ира а критика вай Сталина гл-латташени зулаамашен, партеуш коммунистический боламаш цо даь дикга гулаакхаш ше харц па-дой а. Вай из даьд, исторический бакьдотлун дукьа даь ца леш, тлехьа тлаьгоаггача хана цьаькьа а цу тайпара хламаш кьы юха хила йиш хургоаьна хьал оттадир дукьа, ший хана В. И. Ленини цар кхерам кертагга баьха дола ленинизма хийра гулаакхаш юха ца отгиттар ду-хьа.

Вай из даьд алхха воай пар-те, воай халкьа хьаштий дукьа даь ца леш, берригача дунен коммунистический болама хьаш-тий дукьа а, дерригача дунен тла а социализм котьяьхкара лоттабеша кьовсама дукьа а. Вай парти тийша яр кулг лич-ности а зенерча цун тлехьа-ленна а дукьал КПСС лотта-беша кьовсама опытах марк-систско-ленинскии кьыча парте-ша а эца боаггаш бола хьеьхам шоашта а эьаргхилараш.

Хьаьта вай глалат а даланзар. Вай парте XX сьезда ленинскии нийт могобир ерригача марк-систско-ленинскии партеша. Цо новкьостал дир машар, демо-крати, социализм баьхачеи лоттабеша кьовсама вай нах-ар-ча декхарашта машаьра бола дунен коммунистический боламе юкьера нийт кийчбара.

Сталина балхача эггара вога хиннараш, марксизма-ленин-изм из длаьодашени хиннараш да хланз албанскии кулгалхоша хьаьлдуьцараш. Царна эггара дукьагга хьаштараш Сталина лелаь йола низаш дарен адми-нистративни глжа чохамаш дарен методаш я, социалистиче-ский паччаьхалкенна чоаггга хийра йола методаш. Ма гой шоана, цар беама ба дерригача дунен тлара коммунистический болама боагга а хинна длаотта, глалат ца боала марксизм-лени-низм лораьраш хила. Цьабаькьа, из пхьидо лелаьдара да. Да-гдаьгий шоана, доазов долча басне тла истарал элаьагга ца хила пхьид мишта хьаьзай. Массанена а ховш ма дий цунах хинна: пхьид ийкьай, алхха тлаьда моттиг мара, хлама ди-садац цунах.

Албанскии кулгалхой берригача хланзара харцхьарча навь-кьа ларде уйлаш Ленини дукьал хиннаца кулг личност идеоло-гия я. Цар шойа хур ду, тлаьхо-нам а боацш, бекхам а боа-цш, партийни паччаьхалкени ваьара боарамаш шоашта лова-ча тайпара тлехьде йиш хурго-ла хьал Албанера дла ца дал-ий-та гертшаш. Ходжанаш Шехунаи хов низаш йаьлаш дара ре-жим мегьаьлгитача шоаш йаьла-ца керте лоттаьлурбоацлгаш. Халкьо лораьдлар цу керте латтатла, хлана аьлча Албанскии кьаьбегма парте дикгагга болча аькьонгий ций хьаьрча ба уж.

Албанскии кулгалхой длаьхад-лаь марксизма-ленинизма, тла-гга дукьагга чуболхаш латт-уж аььдехьара оппортунизма, раскольничества, сектантства ушайлила. Ленинскии йоаца шойа концепцеш шойа мехка паччаьхалкен политикана кьоа-

чаль длаоттаьий албански кьа-чьаьма парте кулгалхоша. Кьыьар